In zaak 38/83,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven te 's-Gravenhage in het aldaar aanhangig geding tussen

BV VERWERKINGS INDUSTRIE VREELAND, te Vreeland,

en

HOOFDPRODUKTSCHAP VOOR AKKERBOUWPRODUKTEN, te 's-Gravenhage,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van sommige bepalingen van verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 houdende vaststelling van de regels voor de toepassing van verordening (EEG) nr. 653/68 betreffende de voorwaarden voor wijziging van de waarde van de voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid gebruikte rekeneenheid (PB L 188 van 1968, blz. 1), alsmede van verordening nr. 1054/78 van de Commissie van 19 mei 1978 tot vaststelling van de bepalingen ter uitvoering van verordening (EEG) nr. 878/77 van de Raad inzake de in de landbouwsector toe te passen wisselkoersen en tot vervanging van verordening (EEG) nr. 937/77 (PB L 134 van 1978, blz. 40), zoals gewijzigd bij verordening nr. 1509/78 van de Commissie van 30 juni 1978 (PB L 178 van 1978, blz. 50),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

samengesteld als volgt: Y. Galmot, kamerpresident, U. Everling en C. Kakouris, rechters,

advocaat-generaal: C. O. Lenz
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten, het procesverloop en de krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG ingediende opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

1. De relevante gemeenschapsregeling

Verordening nr. 653/68 van de Raad van 30 mei 1968 betreffende de voorwaarden voor wijziging van de waarde van de voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid gebruikte rekeneenheid (PB L 123 van 1968, blz. 4), bevat een uitputtende regeling van de voorwaarden waaronder de waarde van de rekeneenheid die krachtens verordening nr. 129 van de Raad van 23 oktober 1962 (PB van 1962, blz. 2553) in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet worden toegepast, kan worden gewijzigd. Een dergelijke wijziging kan enkel plaatsvinden wanneer één of meer Lid-Staten de pariteit van hun munteenheden wijzigen. In die gevallen kan de Raad bovendien, op bepaalde voorwaarden en in afwijking van de bestaande landbouwverordeningen, in het algemeen economisch belang beperkte maatregelen nemen tot aanpassing van bepaalde landbouwprijzen, „indien dergelijke maatregelen gewenst blijken door het bijzondere en uitzonderlijke karakter van de situatie die is ontstaan door de wijziging van de pariteitsverhoudingen tussen de Lid-Staten" (artikel 3, vierde alinea).

Artikel 1 van verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 houdende vaststelling van de regels voor de toepassing van verordening (EEG) nr. 653/68 betreffende de voorwaarden voor wijziging van de waarde van de voor het gemeenschappelijke landbouwbeleid gebruikte rekeneenheid (PB L 188 van 1968, blz. 1), regelt de gevolgen van een wijziging van de waarde van de rekeneenheid en van een eventuele aanpassing van de landbouwprijzen. Het bepaalt dienaangaande onder meer het volgende:

„1. In geval van wijziging van de waarde van de rekeneenheid en in geval van aanpassing van de landbouwprijzen uit hoofde van artikel 3, vierde alinea, van verordening (EEG) nr. 653/68:

a) worden de bedragen die elementen bevatten bij de vaststelling waarvan rekening is gehouden met de op de internationale markten geldende prijzen en waarvan een opsomming is gegeven in de punten 1 tot en met 5 van de bijlage, voor zover noodzakelijk onverwijld door de Commissie herberekend en opnieuw vastgesteld volgens de voor ieder geval geldende berekeningsmethoden, met gebruikmaking van de nieuwe waarde van de rekeneenheid en/of de aangepaste landbouwprijzen;

b) ...

c) ...

2. In de gevallen waarin de bepalingen van lid 1, sub a), worden toegepast, worden de daarin bedoelde bedragen die vooraf zijn vastgesteld voor een transactie die na de wijziging van de waarde van de rekeneenheid of de aanpassing van de landbouwprijzen nog tot stand moet komen, voor zover nodig, door de Commissie herberekend en opnieuw vastgesteld op

soortgelijke wijze als is voorzien in genoemde bepalingen; elke belanghebbende die voor een bepaalde transactie vaststelling vooraf heeft bewerkstelligd, verkrijgt echter door middel van een schriftelijk verzoek, dat binnen een termijn van 30 dagen volgende op die van de inwerkingtreding van de maatregelen ter vaststelling van de herberekende bedragen in het bezit van het bevoegde orgaan moet komen, annulering van de vaststelling vooraf en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat of stuk."

Ingevolge punt 3 van de bijlage bij verordening nr. 1134/68 behoren tot de in artikel 1 bedoelde bedragen de restituties bij uitvoer.

Artikel 4, lid 1, van dezelfde verordening regelt de gevolgen van een wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid.

Het bepaalt met name:

„1. In geval van wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid, gaat de betrokken Lid-Staat, met gebruikmaking van de nieuwe verhouding en onverminderd de toepassing van artikel 1, lid 2, over tot aanpassing van de volgende bedragen welke in rekeneenheden zijn vastgesteld, voor zover zij in de nationale munteenheid voorkomen in de documenten, titels of certificaten, opgesteld voor de toepassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid of de bijzondere regelingen voor het handelsverkeer van goederen, verkregen door verwerking van landbouwprodukten:

a) de bedragen die vooraf zijn vastgesteld voor een na de wijziging van bedoelde verhouding nog tot stand te brengen transactie of gedeelte van een transactie;

b) ...

Elke belanghebbende die voor een bepaalde transactie een vaststelling vooraf heeft bewerkstelligd, verkrijgt echter door middel van een schriftelijk verzoek, dat binnen een termijn van 30 dagen volgende op de dag van inwerkingtreding van de maatregelen waarbij de aangepaste bedragen worden vastgesteld in het bezit van het bevoegde orgaan moet komen, annulering van de vaststelling vooraf en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat of stuk."

Bij verordening nr. 878/77 van de Raad van 26 april 1977 inzake de in de landbouwsector toe te passen wisselkoersen (PB L 106 van 1977, blz. 27), zijn de officiële pariteiten van de nationale munteenheden voor verrichtingen in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid vervangen door de zogenoemde representatieve omrekeningskoersen („groene koersen"), die door de Raad worden vastgesteld en los staan van de reële koersen van de betrokken munteenheden. Ingevolge artikel 4 van deze verordening zijn de bepalingen van verordening nr. 1134/68 ook van toepassing op de wijzigingen van de representatieve koersen, binnen de hierna volgende grenzen:

„1. De in verordening (EEG) nr. 1134/68 vastgestelde bepalingen met betrekking tot de wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid, zijn van toepassing.

2. Artikel 4, lid 1, tweede alinea, van verordening (EEG) nr. 1134/68 is evenwel slechts van toepassing indien de betrokkene door de toepassing van de nieuwe representatieve koersen nadeel ondervindt.

Vóór de datum van toepassing van de nieuwe koers kan worden besloten dit nadeel door een passende maatregel te compenseren. In dat geval mogen de vaststelling vooraf en het desbetreffende certificaat of document niet worden geannuleerd."

Artikel 1 van verordening nr. 1054/78 van de Commissie van 19 mei 1978 tot vaststelling van de bepalingen ter uitvoering van verordening (EEG) nr. 878/77 inzake de in de landbouwsector toe te passen wisselkoersen en tot vervanging van verordening (EEG) nr. 937/77 (PB L 134 van 1978, blz. 40), zoals gewijzigd bij verordening nr. 1509/78 van de Commissie van 30 juni 1978 (PB L 178 van 1978, blz. 50) omschrijft het begrip nadeel bedoeld in artikel 4 van verordening nr. 878/77:

„1. Onder nadeel in de zin van artikel 4 van verordening (EEG) nr. 878/77 wordt verstaan de wijziging in nationale valuta van het geheel van de voor de betrokken transactie geldende bedragen, welke als gevolg van de toepassing van de nieuwe representatieve koers, eventueel per saldo, resulteert in

— de heffing van een hoger bedrag

of

— de toekenning van een lager bedrag dan het bedrag dat zou hebben gegolden indien de voornoemde representatieve koers niet in werking was getreden.

Het nadeel wordt bepaald op basis van de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen. Bij deze vergelijking wordt geen rekening gehouden met een eventuele wijziging van de contante wisselkoersen van de betrokken munteenheid. Op verzoek van de Lid-Staten deelt de Commissie de nodige gegevens voor de berekening van het nadeel mede.

2. De in artikel 4, lid 1, laatste alinea, van verordening (EEG) nr. 1134/68 bedoelde annulering van de vaststelling vooraf en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat of stuk kan alleen worden aangevraagd

a) indien de representatieve koers van de betrokken munteenheid is gewijzigd

en

b) indien, in geval van gelijktijdige wijziging van de representatieve koers en van het in rekeneenheden uitgedrukte prijsniveau, het nadeel dat resulteert uit de wijziging van de representatieve koers groter is dan het voordeel dat kan resulteren uit de invloed van de wijziging van het prijsniveau op de in het handelsverkeer toe te kennen of te heffen bedragen.

3. . . ."

Tenslotte heeft verordening nr. 652/79 van de Raad van 29 maart 1979 inzake de consequenties van het Europees Monetair Stelsel voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid (PB L 84 van 1979, blz. 1) de rekeneenheid door de Ecu vervangen, waar zij bepaalt dat de tot dan toe in rekeneenheden vastgestelde bedragen voor de toepassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid voortaan door middel van een bepaalde coëfficiënt in Ecu worden uitgedrukt.

2. De monetaire gebeurtenissen die aan het geding voor de nationale rechter ten grondslag liggen

Per 23 maart 1981 werd de Italiaanse lire met 6 % gedevalueerd en het Britse pond met 22,64 % gerevalueerd. Dit had tot

gevolg dat de waarde van de Nederlandse gulden ten opzichte van de Ecu met 2,4906 % verminderde. Omgekeerd betekende dit voor Nederland dat de Ecu steeg van HFL 2,74362 naar HFL 2,81318.

Deze wijzigingen van de waarde van de nationale munten ten opzichte van de Ecu leidden tegelijkertijd tot nieuwe verhoudingen tussen de wisselkoersen van deze munten en hun, in casu ongewijzigde, groene koersen. Zo was de wisselkoers, voor wat Nederland betreft, vóór 23 maart 1982 1,80 % hoger en na 23 maart 0,690 % lager dan de groene koers, hetgeen tot gevolg had dat, mede rekening houdende met de 1%-drempel (artikel 2, lid 1 bis, van verordening nr. 974/71), de voor Nederland geldende positieve monetair compenserende bedragen tot nul moesten worden teruggebracht. Doch in afwachting van een wijziging van de representatieve koersen door de Raad „bevroor" de Commissie bij verordening nr. 801/81 van 27 maart 1981 betreffende de monetair compenserende bedragen en de differentiële bedragen (PB L 82 van 1981, blz. 17), de monetair compenserende bedragen voor de week van 30 maart tot 5 april 1981 op het niveau van de op 23 maart 1981 geldende bedragen.

Bij verordening nr. 850/81 van de Raad van 1 april 1981 houdende wijziging van verordening nr. 878/77 inzake de in de landbouwsector toe te passen wisselkoersen (PB L 90 van 1981, blz. 1), werden de representatieve koersen per 6 april 1981 voor de zuivelprodukten aangepast. Wat de Nederlandse gulden betreft, werd als representatieve koers de sedert 23 maart 1981 geldende spilkoers (1 Ecu = HFL 2,81318) genomen.

Eveneens met ingang van 6 april 1981 werden bij verordening nr. 851/81 van de Raad van 1 april 1981 (PB L 90 van 1981, blz. 6) de richtprijs voor melk en de interventieprijzen voor zuivelprodukten voor het melkprijsjaar 1981/1982 vastgesteld.

Tenslotte werden met ingang van dezelfde datum bij verordening nr. 922/81 van de Commissie van 3 april 1981 (PB L 93 van 1981, blz. 10) de restituties bij uitvoer voor de betrokken produkten vastgesteld.

3. Feiten en procesverloop voor de nationale rechter

Op respectievelijk 30 december 1980, 2 januari 1981 en 5 januari 1981 gaf het Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, verweerder in het hoofdgeding (hierna: het Hoofdproduktschap), aan de BV Verwerkings Industrie Vreeland, verzoekster in het hoofdgeding (hierna: Vreeland), drie certificaten af met betrekking tot de uitvoer naar derde landen van drie partijen boter met een vetgehalte van 82 gewichtsprocenten (PG 6) in de vorm van goederen vallende onder de tariefposten 21.07 G VII a en 21.07 G VIII a. Deze certificaten bevatten een vaststelling vooraf van de op de afgiftedatum geldende restitutie, zijnde in de drie gevallen HFL 402,30 per 100 kg, en waren geldig tot respectievelijk 31 mei 1981 en 30 juni 1981.

Bij telex van 21 april 1981 verzocht Vreeland het Hoofdproduktschap om annulering van genoemde vaststellingen vooraf en de ten blijke daarvan afgege-

ven certificaten, voor zover van die certificaten op die datum nog geen gebruik was gemaakt.

Bij besluit van 18 juni 1981 wees het Hoofdproduktschap dit verzoek af, terwijl het bij besluit van 25 augustus eveneens afwijzend beschikte op een nader verzoek tot gedeeltelijke annulering van dezelfde certificaten.

Tegen deze afwijzende besluiten is Vreeland op 16 juli en 27 augustus 1981 in beroep gegaan bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven. Zij grondt haar verzoek op verschillende bepalingen van onder meer de verordeningen nrs. 1134/68 van de Raad en 1054/78 van de Commissie. Het Hoofdproduktschap daarentegen baseert haar afwijzende besluiten op een andere uitlegging van deze bepalingen.

Teneinde deze geschilpunten te kunnen beoordelen, heeft het College van Beroep voor het Bedrijfsleven bij beschikking van 25 februari 1983, gerectificeerd bij beschikking van 27 april 1983, de behandeling van de zaak geschorst en het Hof van Justitie krachtens artikel 177 EEG-Verdrag de navolgende vragen voorgelegd:

„I. Ingevolge artikel 1, lid 2, van de verordening (EEG) nr. 1134/68 ontstaat een aanspraak op annulering van de vaststelling vooraf en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat: ‚in de gevallen, waarin de bepalingen van 1 lid, sub a, worden toegepast'. Voert een juiste uitleg van dit artikellid tot het oordeel dat van zulk een geval sprake was toen:

— de waarde van de Ecu veranderde op 23 maart 1981, en voorts:

— de interventieprijzen voor boter opnieuw werden vastgesteld met ingang van 6 april 1981 bij verordening (EEG) nr. 851/81, en voorts:

— opnieuw uitvoerrestituties voor de sector melk en zuivel werden vastgesteld bij verordening (EEG) nr. 922/81 met ingang van 6 april 1981?

II. Ingevolge artikel 4, lid 1, van de verordening (EEG) nr. 1134/68 ontstaat een aanspraak op annulering van de vaststelling vooraf en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat: ‚in geval van wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid'. Voert een juiste uitleg van dit artikellid tot het oordeel dat van zulk een geval sprake was, toen de waarde van de Ecu veranderde op 23 maart 1981?

III. Brengt een juiste uitleg van artikel 1, lid 1, van de verordening (EEG) nr. 1054/78 mee dat voor de berekening van het in dit artikellid bedoelde nadeel bij de vergelijking van de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen ook de niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen in aanmerking moeten worden genomen?

IV. Brengt een juiste uitleg van artikel 1, lid 1, van de verordening (EEG) nr. 1054/78 mee dat voor de berekening van het in dit artikellid bedoelde nadeel bij de vergelijking van de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen ook de aankoopprijs in aanmerking moet worden genomen?."

4. Procesverloop voor het Hof

De verwijzingsbeschikking en het corrigendum daarbij zijn respectievelijk op 10 maart en 29 april 1983 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Overeenkomstig artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door de BV Verwerkings Industrie Vreeland, vertegenwoordigd door B. H. ter Kuile, advocaat te 's-Gravenhage, het Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, vertegenwoordigd door E. R. Kleijwegt, advocaat, als gemachtigde, en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur R. C. Fischer als gemachtigde.

Bij beschikking van 1 februari 1984 heeft het Hof, op rapport van de rechter-rapporteur en de advocaat-generaal gehoord, besloten de zaak krachtens artikel 95 van het Reglement voor de procesvoering naar de Derde kamer te verwijzen en zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Schriftelijke opmerkingen

1. De eerste vraag

a) Volgens de *BV Verwerkings Industrie Vreeland* dient de eerste vraag bevestigend te worden beantwoord, in die zin dat artikel 1, lid 2, van verordening nr. 1134/68 van toepassing moet worden geacht.

Deze bepaling bevat een verwijzing naar artikel 1, lid 1, van dezelfde verordening, dat het recht op annulering van de vaststelling vooraf afhankelijk stelt van de alternatieve voorwaarde dat de waarde van de rekeneenheid wordt gewijzigd of dat de landbouwprijzen worden aangepast. In casu is zowel aan de eerste als aan de tweede voorwaarde voldaan.

Wat de eerste voorwaarde betreft, laat de wijziging van de waarde van de Ecu op 23 maart 1981 zich aanzien als een wijziging van de waarde van de rekeneenheid als bedoeld in artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1134/68, daar de Ecu ingevolge verordening nr. 652/79 de in het gemeenschappelijk landbouwbeleid gebruikte rekeneenheid is.

Verordening nr. 1134/68 is nog steeds van toepassing, ook al is zij vóór de invoering van de Ecu in werking getreden. De communautaire wetgever heeft de uitdrukking „rekeneenheid" immers niet in de verschillende teksten stelselmatig vervangen door het woord „Ecu". Bovendien vervult de door de betrokken bepaling ingevoerde billijkheidsregel nog steeds een functie in verband met de bescherming van de handelaren tegen de gevolgen van bepaalde monetaire gebeurtenissen, zoals de wijziging van de mcb's.

Met betrekking tot de tweede voorwaarde, meent Vreeland dat door de wijziging van de representatieve koersen bij verordening nr. 850/81 en door de verhoging van de interventieprijs bij verordening nr. 851/81 een aanpassing van de landbouwprijzen heeft plaatsgevonden.

Mitsdien zou de eerste vraag moeten worden beantwoord als volgt:

„Artikel 1, lid 2, van verordening (EEG) nr. 1134/68 dient aldus te worden uitgelegd, dat sprake was van de toepasselijkheid van deze bepaling toen:

— de waarde van de Ecu veranderde op 23 maart 1981;

— de interventieprijzen voor boter opnieuw werden vastgesteld met ingang van 6 april 1981;

— uitvoerrestituties voor de sector melk en zuivelprodukten opnieuw werden vastgesteld met ingang van 6 april 1981."

b) Het *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* stelt voor, de eerste vraag ontkennend te beantwoorden. De in arti-

kel 1, lid 2, van verordening nr. 1134/68 voorziene mogelijkheid tot annulering van de vaststelling vooraf, hangt af van de toepasselijkheid van het eerste lid van dit artikel. De op 23 maart 1981 doorgevoerde wijziging van de waarde van de Ecu valt echter niet binnen de werkingssfeer van laatstgenoemde bepaling.

Het Hoofdproduktschap zet dienaangaande uiteen dat artikel 1 van verordening nr. 1134/68, via verordening nr. 653/68, spreekt over een bijzondere situatie, waarin de Raad in uitzonderlijke omstandigheden besluit tot aanpassing van de landbouwprijzen op een ander moment dan de aanvang van een seizoen. Het nieuwe prijsniveau voor de zuivelsector en de nieuwe restituties zijn in casu echter juist bij de aanvang van een nieuw zuivelseizoen vastgesteld.

Mitsdien zou de eerste vraag moeten worden beantwoord als volgt:

„Artikel 1 van verordening (EEG) nr. 1134/68 is niet aan de orde in het kader van de op 23 maart 1981 doorgevoerde wijziging van de waarde van de Ecu."

c) Gelijk het Hoofdproduktschap is ook de *Commissie* van mening dat de eerste vraag ontkennend moet worden beantwoord. In casu gaat het noch om een geval van „wijziging van de waarde van de rekeneenheid" noch om een geval van „aanpassing van de landbouwprijzen" in de zin van artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1134/68.

Het eerste toepassingsgeval van deze bepaling komt te vervallen omdat de rekeneenheid ondertussen is vervangen door de Ecu en de communautaire wetgever niet uitdrukkelijk heeft bepaald dat hij de betrokken bepaling wil gebruiken voor gevallen waarin de waarde van de Ecu wordt gewijzigd.

Bovendien vervulde deze bepaling een specifieke functie in het destijds geldende stelsel, waarin de wijzigingen van de pariteiten de nationale munten en/of van de rekeneenheid een rechtstreekse invloed hadden op de landbouwprijzen, maar is zij overbodig in het huidige stelsel, waarin de landbouwprijzen door de groene koersen en de monetair compenserende bedragen zijn losgekoppeld van de monetaire ontwikkelingen, die zich bovendien niet meer op basis van vaste pariteiten afspelen.

Tenslotte is het onjuist van een wijziging van de waarde van de Ecu te spreken, daar deze geen vaste pariteit heeft, maar in feite de relatieve koersen tussen de munteenheden van de Lid-Staten uitdrukt.

Ook het tweede toepassingsgeval van artikel 1, lid 1, heeft in het huidige stelsel geen praktische betekenis meer. De in deze bepaling bedoelde aanpassing van de landbouwprijzen is die waartoe de Raad kan besluiten tijdens zijn beraadslagingen over een eventuele wijziging van de waarde van de rekeneenheid als gevolg van een wijziging van de pariteit van de munteenheid van een of meer Lid-Staten. Deze beraadslagingen moeten bovendien plaatsvinden binnen drie dagen na de eerste aankondiging door een Lid-Staat van een pariteitswijziging. In casu zijn alle besluiten van april 1981 genomen op grond van de landbouwverordeningen in het kader van de jaarlijkse herziening van de landbouwprijzen en stonden zij derhalve los van de monetaire gebeurtenissen van 23 maart 1981.

Concluderend stelt de Commissie voor, de eerste vraag te beantwoorden als volgt:

„Een wijziging van de verhouding tussen de spilkoersen van de munteenheden van de Lid-Staten onderling en ten opzichte van de Ecu, al dan niet gevolgd door een aanpassing van de in het kader van het

landbouwbeleid gebruikte representatieve koersen, kan niet worden beschouwd als een toepassing van artikel 1, lid 1, van verordening (EEG) nr. 1134/68."

2. De tweede vraag

a) De *BV Verwerkings Industrie Vreeland* is van mening dat de tweede vraag bevestigend moet worden beantwoord.

De waardeverandering, op 23 maart 1981, van de munteenheden die bestanddelen zijn van de Ecu, ten opzichte van de Ecu zelf is, zo stelt zij, een „wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid" in de zin van artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68, daar de Ecu ingevolge verordening nr. 652/79 is te beschouwen als de rekeneenheid die in het gemeenschappelijk landbouwbeleid wordt gebruikt.

Om de reeds in verband met de eerste vraag uiteengezette redenen moet worden aangenomen dat artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68 nog steeds van toepassing is. Dit klemt te meer nu, zelfs na de invoering van het Europees Monetair Stelsel, met betrekking tot de munteenheden die geen deel uitmaken van de „slang", zoals het Britse pond, en waarvoor derhalve geen spilkoers bestaat, nog steeds moet worden gesproken van een wijziging van de verhouding tussen de rekeneenheid en de pariteit, dat wil zeggen de reële waarde, van de betrokken munteenheid.

Mitsdien zou op de tweede vraag moeten worden geantwoord:

„Artikel 4, lid 1, van verordening (EEG) nr. 1134/68 dient aldus te worden uitgelegd, dat dit artikel toepasselijk was op de waardeverandering van de Ecu ten opzichte van de spilkoersen of de pariteiten van de valuta der Lid-Staten van de EEG, zoals gewijzigd op 23 maart 1981."

b) Het *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* stelt voor, de tweede vraag ontkennend te beantwoorden.

Artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68 gaat immers uit van de begrippen „pariteit" en „rekeneenheid", die in het huidige stelsel hun belang hebben verloren. Dankzij de representatieve koersen zijn de monetaire gebeurtenissen thans niet meer direct van invloed op de landbouwprijzen.

Hieruit volgt, dat enkel de wijzigingen van de representative koers een rol spelen in het kader van artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68. In het onderhavige geval was deze bepaling dus van toepassing bij de wijziging van de representatieve koers op 6 april 1981, maar niet bij de wijziging van de spilkoers op 23 maart 1981.

Derhalve zou de tweede vraag als volgt moeten worden beantwoord:

„De op 23 maart 1981 doorgevoerde wijziging van de waarde van de Ecu doet de annuleringsmogelijkheid van de vaststelling vooraf ingevolge artikel 4, lid 1, van verordening (EEG) nr. 1134/68 niet van toepassing zijn. Voor de bedoelde annuleringsmogelijkheid is ingevolge artikel 4 van verordening (EEG) nr. 878/77 tenminste een wijziging van de representatieve koers noodzakelijk."

c) Evenals het Hoofdproduktschap is ook de *Commissie* van mening dat de tweede vraag ontkennend moet worden beantwoord.

Artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68 is immers als zodanig niet meer van toepassing, nu in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid de officiële pariteiten van de nationale munteenheden door de representatieve koersen zijn vervangen.

Artikel 4 van verordening nr. 878/77 verklaart voornoemde bepaling echter van toepassing op de wijzigingen van de representatieve koersen, onder de navolgende beperkingen: enerzijds is artikel 4, lid 1, tweede alinea, van verordening nr. 1134/68 slechts van toepassing indien de betrokkene door de toepassing van de nieuwe representatieve koersen nadeel ondervindt; anderzijds kan de annulering niet plaatsvinden indien vóór de datum van toepassing van de nieuwe koers wordt besloten dit nadeel door een passende maatregel te compenseren.

Artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68 geldt dus niet voor de monetaire gebeurtenissen van 23 maart 1981, omdat die de representatieve koersen noch de pariteiten betroffen, maar de spilkoers.

Concluderend geeft de Commissie in overweging, de tweede vraag de beantwoorden als volgt:

„De bepalingen van artikel 4, lid 1, van verordening (EEG) nr. 1134/68 juncto artikel 4 van verordening (EEG) nr. 878/77 zijn niet van toepassing op de gevolgen van wijzigingen van de spilkoersen van de Lid-Staten in hun onderlinge verhouding of ten opzichte van de Ecu, maar slechts, onder de in artikel 4, lid 2, van verordening nr. 878/77 neergelegde voorwaarden, op de gevolgen van wijzigingen van de representatieve koersen."

3. De derde vraag

a) Volgens de *BV Verwerkings Industrie Vreeland* moet de derde vraag bevestigend worden beantwoord.

Dit vloeit in de eerste plaats voort uit de tekst zelf van artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78, waar sprake is van „het geheel van de voor de betrokken transactie geldende bedragen". Deze uitdrukking omvat enerzijds de restitutie uitgedrukt in Ecu en omgezet in Nederlandse gulden door toepassing van de representatieve koers en de monetaire coëfficiënt, en anderzijds de mcb's. Deze bedragen dienen in alle gevallen ontvangen of betaald te worden en worden dus onder alle omstandigheden op een transactie toegepast.

Bovendien kan het nadeel juist ontstaan doordat de mcb's niet vooraf waren vastgesteld. Dit wordt onder meer erkend in verordening nr. 908/81 van de Commissie van 3 april 1981 inzake de vaststelling vooraf van de monetair compenserende bedragen in het kader van de inschrijvingen voor de uitvoer van suiker (PB L 91 van 1981, blz. 9). Deze verordening had precies tot doel het nadeel dat de houders van certificaten door de monetaire gebeurtenissen van 23 maart 1981 hadden geleden, te compenseren, door hun de mogelijkheid te bieden de mcb's ook na de aanvraag van het uitvoercertificaat vooraf te doen vaststellen.

De derde vraag zou bijgevolg moeten worden beantwoord als volgt:

„Artikel 1, lid 1, van verordening (EEG) nr. 1054/78 dient aldus te worden uitgelegd, dat voor de berekening van het in deze bepaling bedoelde nadeel, bij de vergelijking van de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen, ook niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen in aanmerking moeten worden genomen."

b) Het *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* stelt voor, de derde vraag ontkennend te beantwoorden.

Enerzijds is het mcb in de drie onderhavige vaststellingen niet begrepen en komt het derhalve niet in aanmerking voor aanpassing respectievelijk annulering overeenkomstig artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68. Anderzijds is de

afschaffing van de voor Nederland geldende mcb's uitsluitend het gevolg van de wijziging van de spilkoers en niet van de toepassing van de nieuwe representatieve koers, zoals artikel 4, lid 2, van verordening nr. 878/77 verlangt.

De derde vraag zou derhalve aldus moeten worden beantwoord:

„De niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen moeten niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het in artikel 1, lid 1, van verordening nr. (EEG) nr. 1054/78 bedoelde nadeel bij de vergelijking vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen.

c) Evenals het Hoofdproduktschap is ook de *Commissie* van mening dat de derde vraag ontkennend moet worden beantwoord.

De omschrijving van het nadeel in artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 geschiedt immers binnen het kader van de basisvoorschriften, te weten artikel 4, lid 2, van verordening nr. 878/77 en artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68. Ingevolge deze voorschriften is annulering van vooraf vastgestelde restituties en andere bedragen alsmede van de desbetreffende certificaten enkel mogelijk indien de betrokkene door de toepassing van de nieuwe representatieve koers nadeel ondervindt.

De eerste alinea van artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 moet derhalve aldus worden begrepen, dat daarin wordt gedoeld op alle vooraf vastgestelde bedragen waarop de nieuwe representatieve koers is toegepast, en die voor de betrokken transactie gelden, maar niet op alle andere, niet vooraf vastgestelde bedragen die voor dezelfde transactie gelden. Daartegenover staat dat de tweede alinea van genoemd artikel, volgens welke „het nadeel wordt bepaald op basis van de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen", enkel het tijdstip voor de vergelijking van de nieuwe en de oude toestand bepaalt, en niet beoogt nieuwe elementen in de vergelijking te betrekken.

Daarbij komt in casu nog, dat de afschaffing van de voor Nederland geldende mcb's niet het gevolg is van een wijziging van de groene koers van de gulden, maar van de wijziging van de spilkoersen ervan op 23 maart 1981. Het feit dat op 6 april 1981 de groene koers op haar beurt werd gewijzigd, doet hieraan niets af, daar deze aanpassing juist is geschied om het negatief reëel monetair verschil tussen de spilkoers en de groene koers weg te werken en zodoende de eventuele invoering van negatieve mcb's te vermijden.

Concluderend geeft de Commissie in overweging, de derde vraag aldus te beantwoorden:

„Bij de berekening van het nadeel in de zin van artikel 4 van verordening (EEG) nr. 878/77 overeenkomstig artikel 1, lid 1, van verordening (EEG) nr. 1054/78 moeten alleen de voor de betrokken transactie geldende vooraf vastgestelde bedragen in aanmerking worden genomen."

4. De vierde vraag

a) De *BV Verwerkings Industrie Vreeland* meent dat ook de vierde vraag om een bevestigend antwoord vraagt, in die zin dat bij de berekening van het in artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 bedoelde nadeel rekening moet worden gehouden met een wijziging van het prijsniveau ontstaan door de verhoging van de interventieprijzen, welke het gevolg is van een wijziging van de representatieve koersen.

Deze slotsom vloeit in de eerste plaats voort uit de termen van de tweede alinea van de betrokken bepaling, ingevolge welke „de situatie van de betrokkene vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen moet worden vergeleken". De term „prijzen" dient te worden begrepen als betrekking hebbend op de aan- of verkoopprijzen of, eventueel, op de aan dergelijke prijzen ten grondslag liggende inerventieprijzen.

Voorts dient men voor ogen te houden dat artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 doelt op een welbepaalde transactie, die daadwerkelijk tot een nadeel moet leiden ten gevolge van monetaire gebeurtenissen. Indien nu zowel de restituties als de mcb's vooraf zijn vastgesteld, kan dat nadeel enkel bestaan in de wijziging van het prijsniveau, die veroorzaakt is door de wijziging van de representatieve koersen.

De vierde vraag zou derhalve moeten worden beantwoord als volgt:

„Artikel 1, lid 1, van verordening (EEG) nr. 1054/78 dient aldus te worden geïnterpreteerd, dat voor de berekening van het in dit artikellid bedoelde nadeel bij de vergelijking van de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen in prijzen ook de stijging van het prijsniveau in aanmerking moet worden genomen, welke intreedt ten gevolge van verhogingen van interventieprijzen welke het gevolg zijn van veranderingen van representatieve koersen."

b) Het *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* stelt voor, de vierde vraag ontkennend te beantwoorden.

Artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 heeft immers enkel betrekking op een „wijziging ... welke ... resulteert in: — de heffing van een hoger bedrag, of — de toekenning van een lager bedrag ...". In samenhang met artikel 4 van verordening nr. 1134/68 en artikel 4 van verordening nr. 878/77 is die bepaling aldus te verstaan, dat zij zich enkel uitspreekt over de gevolgen van een verandering van de representatieve koers met betrekking tot certificaten met vaststelling vooraf.

Bijgevolg zou de vierde vraag aldus moeten worden beantwoord:

„De aankoopprijs moet niet in aanmerking worden genomen bij de vergelijking als bedoeld in artikel 1, lid 1, van verordening (EEG) nr. 1054/78.

In samenhang met artikel 4 van verordening (EEG) nr. 1134/68 alsmede artikel 4 van verordening (EEG) nr. 878/77 spreekt artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 zich slechts uit over de gevolgen van de verandering van de representatieve koers met betrekking tot certificaten met vaststelling vooraf, welke kunnen worden gebruikt bij in- en uitvoertransacties."

c) Volgens de *Commissie* ligt het antwoord op de vierde vraag besloten in dat op de derde, in die zin dat bij de toepassing van artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 alleen de vooraf vastgestelde bedragen waarop de nieuwe groene koers is toegepast, in aanmerking komen.

Trouwens, artikel 1, lid 2, van deze verordening, dat in casu van toepassing is, preciseert dat, in geval van een gelijktijdige wijziging van de representatieve koers en het in rekeneenheden (thans in Ecu) uitgedrukte prijsniveau, annulering enkel kan worden gevraagd indien het nadeel dat uit de wijziging van de representatieve koers resulteert, groter is dan het voordeel dat kan resulteren uit de invloed van de wijziging van het prijsniveau op de in het handelsverkeer toe te kennen of te heffen bedragen.

Deze bepaling bevestigt enerzijds dat de voor- of nadelige gevolgen van de prijsbesluiten in het landbouwbeleid buiten de berekening van het „nadeel" ten gevolge van de wijziging van de groene koers moeten worden gehouden. Anderzijds verplicht deze bepaling om dit nadeel te compenseren met eventuele voordelen uit de landbouwbesluiten.

III — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 22 maart 1984 zijn mondelinge opmerkingen gemaakt door BV Verwerkings Industrie Vreeland, vertegenwoordigd door H. S. Bronkhorst, advocaat te 's-Gravenhage, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door R. C. Fischer als gemachtigde.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 30 mei 1984 conclusie genomen.

In rechte

1 Bij beschikking van 25 februari 1983, ingekomen ten Hove op 10 maart daaropvolgende, heeft het College van Beroep voor het Bedrijfsleven te 's-Gravenhage krachtens artikel 177 EEG-Verdrag vier prejudiciële vragen gesteld over de uitlegging van sommige bepalingen van verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 houdende vaststelling van de regels voor de toepassing van verordening (EEG) nr. 653/68 betreffende de voorwaarden voor wijziging van de waarde van de voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid gebruikte rekeneenheid (PB L 188 van 1968, blz. 1), alsmede van verordening nr. 1054/78 van de Commissie van 19 mei 1978 tot vaststelling van de bepalingen ter uitvoering van verordening (EEG) nr. 878/77 van de Raad inzake de in de landbouwsector toe te passen wisselkoersen en tot vervanging van verordening (EEG) nr. 937/77 (PB L 134 van 1978, blz. 40), zoals gewijzigd bij verordening nr. 1509/78 van de Commissie van 30 juni 1978 (PB L 178 van 1978, blz. 50).

2 Deze vragen zijn gerezen in een geschil tussen het Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten te 's-Gravenhage (hierna: Hoofdproduktschap) en de BV Verwerkings Industrie Vreeland (hierna: Vreeland), te Vreeland (Nederland). Deze laatste had op respectievelijk 30 december 1980, 2 januari en 5 januari 1981 certificaten verkregen voor de uitvoer naar derde landen van drie partijen boter in de vorm van produkten voor menselijke consumptie, vallende onder de tariefposten 21.07 G VIII a en 21.07 G VIII a. Deze certificaten bevatten een vaststelling vooraf van de op de afgiftedatum geldende restitutie en waren geldig tot respectievelijk 31 mei en 30 juni 1981.

3 Op 23 maart 1981 werd de Italiaanse lire met 6 % gedevalueerd en het Britse pond met 22,64 % gerevalueerd, met als gevolg dat de waarde van de Nederlandse gulden ten opzichte van de Ecu met 2,4906 % verminderde. Deze wijzigingen leidden tegelijkertijd tot nieuwe verhoudingen tussen de wisselkoersen van de betrokken munten en hun — in casu ongewijzigde — representatieve koersen. Met name voor de Nederlandse gulden kwam de nieuwe spilkoers beneden de representatieve koers te liggen. De Commissie schafte de positieve monetair compenserende bedragen die tot dan toe voor Nederland golden, echter niet af, doch handhaafde ze tot 5 april 1981 (verordening nr. 801/81 van 27 maart 1981; PB L 82 van 1981, blz. 17) in afwachting van een aanpassing van de representatieve koersen.

4 Bij verordening nr. 850/81 van 1 april 1981 (PB L 90 van 1981, blz. 1) paste de Raad de representatieve koersen per 6 april 1981 aan. Voor de Nederlandse gulden werd de representatieve koers vastgesteld op het niveau van de nieuwe spilkoers.

5 Eveneens met ingang van 6 april 1981 werden bij verordening nr. 851/81 van de Raad van 1 april 1981 (PB L 90 van 1981, blz. 6) de richtprijzen voor melk en de interventieprijzen voor zuivelprodukten voor het melkprijsjaar 1981/1982 vastgesteld, en bij verordening nr. 922/81 van de Commissie van 3 april 1981 (PB L 90 van 1981, blz. 10) de nieuwe restituties bij uitvoer voor de betrokken produkten.

6 Met de verklaring dat zij, ten gevolge van de hiervoor beschreven gebeurtenissen, op basis van de vooraf vastgestelde restitutie niet meer met winst kon exporteren, verzocht Vreeland op 21 april 1981 om annulering van vorenbedoelde vaststellingen vooraf alsmede van de ten blijke daarvan afgegeven certificaten, voor zover daarvan nog geen gebruik was gemaakt.

7 Bij besluiten van 18 juni en 25 augustus 1981 wees het Hoofdproduktschap dat verzoek af. Vreeland ging daarop in beroep bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven, dat de behandeling van de zaak heeft geschorst en het Hof de navolgende vragen heeft voorgelegd:

„I. Ingevolge artikel 1, lid 2, van de verordening (EEG) nr. 1134/68 ontstaat een aanspraak op annulering van de vaststelling vooraf en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat: ‚in de gevallen, waarin de bepalingen van lid 1, sub a, worden toegepast'. Voert een juiste uitleg van dit artikellid tot het oordeel dat van zulk een geval sprake was toen:

— de waarde van de Ecu veranderde op 23 maart 1981, en voorts:

— de interventieprijzen voor boter opnieuw werden vastgesteld met ingang van 6 april 1981 bij verordening (EEG) nr. 851/81, en voorts:

— opnieuw uitvoerrestituties voor de sector melk en zuivel werden vastgesteld bij verordening (EEG) nr. 922/81 met ingang van 6 april 1981?

II. Ingevolge artikel 4, lid 1, van de verordening (EEG) nr. 1134/68 ontstaat een aanspraak op annulering van de vaststelling vooraf en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat: ‚in geval van wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid'. Voert een juiste uitleg van dit artikellid tot het oordeel dat van zulk een geval sprake was, toen de waarde van de Ecu veranderde op 23 maart 1981?

III. Brengt een juiste uitleg van artikel 1, lid 1, van de verordening (EEG) nr. 1054/78 mee dat voor de berekening van het in dit artikellid bedoelde nadeel bij de vergelijking van de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen ook de niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen in aanmerking moeten worden genomen?

IV. Brengt een juiste uitleg van artikel 1, lid 1, van de verordening (EEG) nr. 1054/78 mee dat voor de berekening van het in dit artikellid bedoelde nadeel bij de vergelijking van de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen ook de aankoopprijs in aanmerking moet worden genomen?"

De eerste en de tweede vraag

8 Met de eerste en de tweede vraag, die tezamen moeten worden behandeld, wenst de nationale rechter in wezen te vernemen, of, en zo ja onder welke omstandigheden, ingevolge de artikelen 1 en 4, lid 1, van verordening

nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 een aanspraak op annulering van de vaststelling vooraf van de restitities bij uitvoer en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat ontstaat in geval van, enerzijds, een wijziging van de waarde van de munteenheden waaruit de Ecu bestaat, ten opzichte van elkaar en van de Ecu, en, anderzijds, een nieuwe vaststelling van de richt- en interventieprijzen en van de uitvoerrestituties in de betrokken sector.

9 Dienaangaande betoogt verzoekster in het hoofdgeding in wezen, dat de Ecu ingevolge verordening nr. 652/79 van de Raad van 29 maart 1979 de in het gemeenschappelijk landbouwbeleid gebruikte rekeneenheid is. Bijgevolg zou een wijziging van de waarde van de munteenheden waaruit de Ecu bestaat, ten opzichte van elkaar of van de Ecu, zowel een „wijziging van de waarde van de rekeneenheid" in de zin van artikel 1 van verordening nr. 1134/68 zijn als een „wijziging van de verhouding tussen de pariteit von de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid" in de zin van artikel 4, lid 1, van die verordening. Daarnaast zouden de verhoging van de interventieprijzen en de wederinstelling van de uitvoerrestituties in de sector op 6 april 1981, zijn te beschouwen als een „aanpassing van de landbouwprijzen" in de zin van artikel 1 van voornoemde verordening.

10 Het Hoofdproduktschap en de Commissie zijn daartegenover van mening, dat de begrippen rekeneenheid en pariteit hun belang hebben verloren. De rekeneenheid, waarbij werd uitgegaan van vaste pariteiten en die was vastgesteld op een bepaalde hoeveelheid fijn goud, is thans immers vervangen door de Ecu, die de — binnen bepaalde marges ten opzichte van elkaar schommelende — relatieve koersen tussen de munteenheden van de Lid-Staten uitdrukt. Daarbij komt dat de monetaire gebeurtenissen niet meer rechtstreeks van invloed zijn op de landbouwprijzen, die in het huidige stelsel door middel van de representatieve koersen worden vastgesteld. Bovendien zou met de „aanpassing van de landbouwprijzen" in de zin van artikel 1 van verordening nr. 1134/68 enkel worden gedoeld op de aanpassing waartoe de Raad besluit tijdens zijn beraadslagingen over een wijziging van de waarde van de rekeneenheid als gevolg van een wijziging van de pariteit van de munteenheid van een of meer Lid-Staten. Prijsbesluiten zoals die van 6 april 1981, die op grond van de landbouwverordeningen worden genomen in het kader van de jaarlijkse herziening van de landbouwprijzen, zouden er dus niet onder vallen.

11 In dit verband zij eraan herinnerd, dat ingevolge artikel 1 van verordening nr. 1134/68 in twee gevallen, te weten „in geval van wijziging van de waarde van de rekeneenheid" en „in geval van aanpassing van de landbouwprijzen uit hoofde van artikel 3, vierde alinea, van verordening (EEG) nr. 653/68", aanspraak ontstaat op annulering van de vaststelling vooraf van, onder meer, de restituties bij uitvoer en het ten blijke daarvan opgestelde certificaat of stuk. Ingevolge artikel 4, lid 1, van eerstgenoemde verordening ontstaat een dergelijke aanspraak op annulering tevens „in geval van wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid".

12 Met betrekking tot het onderdeel van de vragen dat betrekking heeft op de monetaire wijzigingen van 23 maart 1981, moet in de eerste plaats worden vastgesteld dat in voornoemde bepalingen enkel sprake is van wijzigingen van de waarde van de rekeneenheid of van de verhouding tussen deze waarde en de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat.

13 Daarenboven zijn de voornoemde bepalingen van verordening nr. 1134/68 bedoeld om de gemeenschapsinstellingen en de bevoegde nationale instanties in staat te stellen met passende maatregelen te reageren op monetaire wijzigingen die rechtstreeks van invloed zijn op de landbouwprijzen. Dit is echter niet het geval voor wijzigingen van de Ecu of van de daarin opgenomen munteenheden, daar de ontwikkeling van de landbouwprijzen sedert de inwerkingtreding van verordening nr. 878/77 van de Raad van 26 april 1977 niet meer afhangt van de officiële pariteiten respectievelijk de spilkoersen of effectieve wisselkoersen, maar van de representatieve koersen van de nationale munteenheden, die in het onderhavige geval tijdens de periode 23 maart-5 april 1981 ongewijzigd zijn gebleven. Krachtens het huidige, bij de verordeningen nrs. 878/77 en 652/79 ingevoerde stelsel wordt voor de toepassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid de Ecu dus op basis van de representatieve koersen in nationale munteenheden omgerekend, terwijl het verschil tussen deze laatste en de spilkoersen respectievelijk de effectieve wisselkoersen wordt gecompenseerd door de toepassing van monetair compenserende bedragen.

14 Deze conclusie vindt bevestiging in het feit, dat artikel 4 van verordening nr. 878/77 de bepalingen van verordening nr. 1134/68 betreffende de wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid, met bepaalde beperkingen van toe-

passing verklaart op de wijzigingen van de representatieve koersen, terwijl een soortgelijke verwijzing ontbreekt in de regeling waarbij voor de toepassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid de rekeneenheid door de Ecu is vervangen.

15 Wat vervolgens het onderdeel van de vragen betreft, dat betrekking heeft op de per 6 april 1981 in werking getreden landbouwbesluiten, kan worden volstaan met de vaststelling, dat artikel 1 van verordening nr. 1134/68 enkel betrekking heeft op een aanpassing van de landbouwprijzen uit hoofde van artikel 3, vierde alinea, van verordening nr. 653/68, dat wil zeggen een aanpassing die noodzakelijk is wegens een wijziging van monetaire elementen die direct van invloed zijn op het niveau van de landbouwprijzen en die, in afwijking van de bestaande landbouwverordeningen, tot stand komt buiten de normale marktordeningsbesluiten om. Dit was in casu echter niet het geval, daar de desbetreffende besluiten niet een uitvloeisel waren van de monetaire gebeurtenissen van 23 maart 1981, maar juist zijn genomen in het kader van de jaarlijkse herziening van de prijzen bij het begin van het nieuwe melkprijsjaar.

16 Dit wordt hierdoor bevestigd, dat maatregelen tot aanpassing van de landbouwprijzen uit hoofde van artikel 3, vierde alinea, van verordening nr. 653/68 slechts kunnen worden genomen binnen drie dagen na de aankondiging van de pariteitswijziging door de betrokken Lid-Staat. In casu zijn de richt- en interventieprijzen echter pas verhoogd en de nieuwe restituties pas ingesteld nadat er na de monetaire gebeurtenissen van 23 maart 1981 al twee weken waren verstreken.

17 Mitsdien moet op de eerste en de tweede vraag worden geantwoord, dat ingevolge de artikelen 1 en 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 geen aanspraak ontstaat op annulering van de vaststelling vooraf van de restituties bij uitvoer en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat in geval van wijziging van de waarde van de munteenheden waaruit de Ecu bestaat, ten opzichte van elkaar en van de Ecu, en evenmin in geval van nieuwe vaststelling van de richt- en interventieprijzen of van de restituties bij uitvoer in de betrokken sector, wanneer deze nieuwe vaststelling is geschied op grond van de gemeenschappelijke marktordening in het kader van de jaarlijkse herziening van de landbouwprijzen.

De derde en de vierde vraag

18 De derde en de vierde vraag, die eveneens tezamen moeten worden behandeld, zijn in wezen erop gericht te vernemen, of voor de berekening van het nadeel in de zin van artikel 4 van verordening nr. 878/77 van de Raad van 26 april 1977 juncto artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 van de Commissie van 19 mei 1978, met het oog op de annulering van de vaststelling vooraf, ook de niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen en de aankoopprijs in aanmerking moeten worden genomen.

19 Dienaangaande wijst verzoekster in het hoofdgeding erop, dat in de omschrijving van nadeel in artikel 1, lid 1, eerste alinea, van verordening nr. 1054/78 sprake is van „het geheel van de voor de betrokken transactie geldende bedragen". Zij zou dus tevens de niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen omvatten, te meer daar het nadeel juist zou kunnen ontstaan doordat deze bedragen niet vooraf waren vastgesteld. Bovendien zou blijkens de tekst van de tweede alinea van voornoemde bepaling, volgens welke de situatie van de belanghebbende vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen moet worden vergeleken, het nadeel ook kunnen voortvloeien uit een wijziging van de marktprijzen, die, via een verhoging van de interventieprijzen, door een wijziging van de representatieve koersen is veroorzaakt.

20 Volgens het Hoofdproduktschap en de Commissie daarentegen moet artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78, waarin het begrip nadeel wordt omschreven, worden gelezen in verband met artikel 4 van verordening nr. 878/77. Deze bepaling nu heeft enkel betrekking op de vooraf vastgestelde bedragen die voor de betrokken transactie gelden en waarop de nieuwe representatieve koers is toegepast, maar niet op de niet vooraf vastgestelde bedragen, zoals de niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen en de prijzen.

21 In dit verband moet worden vastgesteld dat, zoals door het Hoofdproduktschap en de Commissie is opgemerkt, voor de uitlegging van verordening nr. 1054/78 van de Commissie te rade moet worden gegaan met de basisregeling van de Raad. Ingevolge artikel 4 van verordening nr. 878/77 van de Raad zijn de in diens verordening nr. 1134/68 vastgestelde bepalingen betreffende de wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid — in het onderhavige geval artikel 4, lid 1, van die verordening —, onder bepaalde voorwaarden van toepassing op de wijzigingen van de representatieve koersen.

Voor zover in de onderhavige zaak van belang, heeft deze bepaling echter enkel betrekking op „bedragen die vooraf zijn vastgesteld voor een transactie". Uit de samenhang van deze bepalingen blijkt, dat de niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen en de aankoopprijs niet in aanmerking kunnen worden genomen bij de berekening van het nadeel in de zin van de betrokken omschrijving.

22 Hieraan doet niet af dat, zoals verzoekster in het hoofdgeding opmerkt, ingevolge artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 „het nadeel wordt bepaald op basis van de situatie vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe koersen en prijzen". Uit de plaats van deze bepaling in de betrokken regeling blijkt immers, dat zij enkel de situaties aanwijst die voor de bepaling van het nadeel moeten worden vergeleken, doch niet beoogt nieuwe termen in de vergelijkingsgrondslag op te nemen.

23 Dit vindt overigens bevestiging in de bewoordingen van de betrokken bepaling, die enkel het oog heeft op een wijziging van de voor de transactie geldende bedragen, „welke . . ., eventueel per saldo, resulteert in de heffing van een hoger bedrag of de toekenning van een lager bedrag dan het bedrag dat zou hebben gegolden indien de . . . [nieuwe] representatieve koers niet in werking was getreden". Zoals bekend, wordt de aankoopprijs niet in aanmerking genomen voor de berekening van de te heffen of toe te kennen bedragen.

24 Mitsdien moet op de derde en de vierde vraag worden geantwoord, dat voor de berekening van het nadeel in de zin van artikel 4 van verordening nr. 878/77 van de Raad van 26 april 1977 juncto artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 van de Commissie van 19 mei 1978, met het oog op de annulering van de vaststelling vooraf, de niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen en de aankoopprijs niet in aanmerking kunnen worden genomen.

Kosten

25 De kosten door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

uitspraak doende op de door het College van Beroep voor het Bedrijfsleven te 's-Gravenhage bij beschikking van 25 februari 1983 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1. **Ingevolge de artikelen 1 en 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 ontstaat geen aanspraak op annulering van de vaststelling vooraf van de restituties bij uitvoer en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat in geval van wijziging van de waarde van de munteenheden waaruit de Ecu bestaat, ten opzichte van elkaar en van de Ecu, en evenmin in geval van nieuwe vaststelling van de richt- en interventieprijzen of van de restituties bij uitvoer in de betrokken sector, wanneer deze nieuwe vaststelling is geschied op grond van de gemeenschappelijke marktordening in het kader van de jaarlijkse herziening van de landbouwprijzen.**

2. **Voor de berekening van het nadeel in de zin van artikel 4 van verordening nr. 878/77 van de Raad van 26 april 1977 juncto artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1054/78 van de Commissie van 19 mei 1978, met het oog op de annulering van de vaststelling vooraf, kunnen de niet vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen en de aankoopprijs niet in aanmerking worden genomen.**

Galmot Everling Kakouris

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 27 september 1984.

De griffier
voor deze

H. A. Rühl

Hoofdadministrateur

De president van de Derde kamer

Y. Galmot